

NADİR ESERLER KONFERANSI BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

19 Aralık 2024 – İstanbul

NADİR ESERLER KONFERANSI BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Alpaslan Hamdi

Kuzucuoğlu Öğr. Gör. Selçuk Aydın

Yayın Koordinatörü | **Ahmet Dündar**
Yayın Yönetmeni | **Burak Savaş Sarıçoban**
Kapak Düzenleme | **Yunus Karaaslan**
Sayfa Düzeni | **Şevval Akbaş**
İstanbul, 2024
e-ISBN | 978-625-95542-1-1

İDEAL KÜLTÜR AKADEMİ

Topkapı Mah. Kahalbaşı Sok.
No:31/1 Fatih - İstanbul
Tel: +90 212 528 85 41
bilgi@idealkultur.com
Kültür Bakanlığı Sertifika No: 46699

İdeal Kültür Akademi, İdeal Kültür Yayıncılık'ın tescilli markasıdır.

© Bu kitabın her hakkı saklıdır. Tamamen veya herhangi bir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopisi alınamaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz.

İDEAL
KÜLTÜR

ÖNSÖZ

Günümüze ulaşan tarihi ve kültürel değeri olan en nadide kitaplar ve belgelerden oluşan eserler bilgi ve kültür merkezleri bünyesinde korunmakta ve kullanıcıların gereksinimleri doğrultusunda erişime açılmaktadır.

Her bir nadir eserin tarihi ve kültürel bağları eserin dönemine özgü sanatsal, bilimsel zenginliğini göstermektedir. Her kitap ve belge büyük emekler sonucu ortaya konan eserler olmakla birlikte nadir eserler hem değer hem de korunması gereken varlıklar olarak herkesin yüksek sorumluluğunu beklemektedir.

Ülkemizde özellikle yazma eserler hakkında çok önemli kongre, konferans, çalıştay gibi bir dizi bilimsel etkinlikler yapılmaktadır. Ancak tüm nadir eserlerin önemine dikkat çeken bu konferansın bundan sonraki çalışmalara bir basamak teşkil edecektir.

Tarihsel Süreçte Nadir Eserler, Nadir Eserlerde Koruma, Nadir Eserlerde Dijitalleştirme, Nadir Eserlerde Kataloglama, Nadir Eserlerde Vaka Çalışmaları olarak beş başlıkta topladığımız konferansta nadir eserlerin tarihsel öneminden, koruma ve dijitalleştirilmesi gibi birbirinden ayrılmayan iki kavramdan örnek vakalara kadar geniş bir yelpazede değerlendirilmiştir.

İlerleyen yıllarda bu konferansın farklı kurumların, zengin katılımcı kitlesinin, akademisyen ve araştırmacıların katkılarıyla çok daha genişleyeceği ve nadir eserlerin koruma bilinci çalışmalarına katkı sağlayacağına inancımız sonsuzdur.

Bu ilk çalışmaya çeşitli kurum ve kuruluşlardan katılan değerli araştırmacı ve akademisyenlere, çalışmayı izleyen diğer katılımcılarımıza ayrı ayrı teşekkür eder, İstanbul Mdeniyet Üniversitesine nazik ev sahipliği için şükranlarımızı arz ederiz.

Editörler

Prof.Dr.Alpaslan Hamdi Kuzucuoğlu

Öğr.Gör. Selçuk Aydın

2024 İstanbul

İçindekiler

ÖNSÖZ.....	3
1.1.İSAM Kütüphanesi Osmanlıca Makaleler Veri Tabanı Çalışmaları.....	5
1.2.Osmanlılarda Yazma Eser Üretkenliği (1300-1600 Yılları Arasında).....	7
1.3.Bir Nadir Eser Koleksiyonunun Yeniden Keşfi.....	9
1.4.Yıldız Sarayı Kütüphanesi'nin Esas Defteri'nde Katalog Tanımı ve İlk Örnekler.....	11
2.1.Estetik Boyutlu Uygulamalar.....	13
2.2.Nadir Eserlerin Korunma Şekli Ve Günümüzde Nadir Eserlerin Durumu.....	15
2.3.Efemerik Malzeme Restorasyonuna Yeni Yaklaşımlar: Osmanlı Dönemi Tiyatro Afişleri.....	17
2.4.Nadir Eserler ve Önleyici Koruma.....	19
3.1.Nadir Eserlerin Dijital Geleceği.....	21
3.2.Nadir Eserlerde Dijitalleştirmede Süreç Yönetimi ve Projeler.....	24
3.3.Dijitalleştirme Çözüm Araçları: Medya Arşivi.....	26
3.4.Dijitalleştirilmiş Arşiv ve Kaynaklara Erişimde Teknolojik Çözümler.....	29
4.1.Vakıf Yazmaları Kataloglamasından Hareketle Yazma Kataloglama Hususunda Bazı Mülahazalar.....	31
4.2.Nadir Eserlerin Kataloglanması ve Nadir Eser Kütüphanesi Otomasyonu Özellikleri.....	33
4.3.John Rylands Kütüphanesi'ndeki Yazmalar: Tanımlama ve Dijitalleştirme Süreçleri.....	34
4.4.Hat Eserlerinde Kataloglama.....	36
5.1.Nadir Eserlerin Sayısallaştırılması ve Kullanıcıya Sunumunda IRCICA Kütüphanesinde Yapılan Uygulamalar.....	38
4.2.Müzik Nadir Eserleri Koleksiyonu.....	40
5.3.Salt Araştırma Arşivleri.....	42
5.4.İstanbul Medeniyet Üniversitesi Nadir Eserler Koleksiyonu.....	44

1.1.İSAM KÜTÜPHANESİ OSMANLICA MAKALELER VERİ TABANI ÇALIŞMALARI

Zeynep GÜNEŞ SAVRAN
TDV İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi
İstanbul / Türkiye

 0000-0003-4609-8237 E-mail: zeynep.gunes@isam.org.tr

Özet

İSAM Osmanlıca Makaleler Veri Tabanı, Osmanlıca yazılmış süreli yayınlara dair kapsamlı ve sistematik bir dijital arşiv sunarak, Osmanlı dönemi yayınlarının tarihsel sürecini incelemek isteyen araştırmacılar için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Bu veri tabanı, Osmanlıca dergi ve gazetelerde yer alan tarih, edebiyat ve İslâmî ilimler alanlarına ait makalelerin bibliyografik verilerini ve tam metin erişimli PDF dosyalarını içermektedir. Web tabanlı arayüzü sayesinde üyelik gerektirmeksizin kullanıcılar, hızlı bir şekilde bu verilere ulaşabilir ve dijital içeriklere erişim sağlayabilir. Şu ana kadar, 105 dergiye ait 6118 sayı ve yaklaşık 46.000 makale, dijitalleştirilmiş metinler ve bibliyografik verilerle birlikte veri tabanında yer almaktadır.

Veri tabanının özgünlüğü, içeriğin süreli yayınlar üzerinden değil, doğrudan makaleler bazında düzenlenip detaylandırılmasından kaynaklanmaktadır. Bu düzenleme, yalnızca yayınların içeriği hakkında doğrudan bilgi sağlamakla kalmaz, aynı zamanda konu başlıkları işlevi görerek araştırma süreçlerini hızlandırır ve derinleştirir. Her bir makale için bağımsız bir kayıt oluşturulması, araştırmacılara dergilere ve gazetelere ait daha derinlemesine ve hedeflenmiş bir araştırma imkânı sunmaktadır. Bu sayede, veri tabanı daha erişilebilir ve işlevsel hale gelmekte, Osmanlı dönemi yayınlarıyla ilgili daha verimli ve kapsamlı analizlerin yapılabilmesine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlıca Süreli Yayınlar, Osmanlıca Makaleler, Osmanlı Basını, Veri Tabanı, Dijital Erişim, Dijitalleştirme, Açık Erişim*

İSAM Library “Articles in Ottoman Turkish Database” Project

Zeynep GÜNEŞ SAVRAN
Turkish Religious Foundation Islamic Research Center Library
İstanbul / Türkiye

 0000-0003-4609-8237 E-mail: zeynep.gunes@isam.org.tr

Abstract

The ISAM Ottoman Articles Database provides a comprehensive and systematic digital archive of periodicals written in Ottoman Turkish, serving as an essential resource for researchers examining the historical processes of Ottoman publications. This database contains bibliographic data and full-text PDF files of articles in Ottoman journals and newspapers related to history, literature, and Islamic sciences. Through its web-based interface, users can access this data and content quickly without requiring membership. Currently, the database includes 6118 issues

from 105 journals, with approximately 46,000 articles, all digitized along with their bibliographic data.

The uniqueness of this database lies in its organization, which is based not on periodicals as a whole, but on individual articles. This approach not only provides direct information about the content of the publications but also functions as a subject index, accelerating and deepening the research process. By creating independent records for each article, it offers researchers the opportunity to conduct more in-depth and targeted investigations of journals and newspapers. As a result, the database becomes more accessible and functional, enabling more efficient and comprehensive analyses of Ottoman periodicals.

Keywords: *Ottoman Periodicals, Ottoman Articles, Ottoman Press, Database, Digital Access, Digitization, Open Access.*

Zeynep GÜNEŞ SAVRAN (Uzman Kütüphaneci)

Zeynep Güneş Savran, 1998 yılında İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü'nden mezun olmuştur. 2003-2005 yılları arasında dil eğitimi amacıyla Londra'da bulunan Savran, bu süreçte Londra Üniversitesi SOAS Kütüphanesi ve Leicester'daki Islamic Foundation Markfield Enstitüsü Kütüphanesi'nde Ortadoğu İslam eserleri üzerine yürütülen projelerde yer alarak mesleki deneyimini uluslararası düzeyde geliştirmiştir. 2009 yılından itibaren TDV İslam Araştırmaları Merkezi'nde çeşitli projelerde aktif rol almış, veritabanı oluşturma, kataloglama, basın halkla ilişkiler ve araştırma hizmetleri gibi alanlarda önemli katkılar sunmuştur.

1.2.OSMANLILARDA YAZMA ESER ÜRETKENLİĞİ (1300-1600 YILLARI ARASINDA)

Dr.Öğr.Üyesi Esra KARAYEL MUHACİR
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, İstanbul / Türkiye
 0000-0002-1415-7821 E-mail:esra.muhacir@gmail.com

Özet

Osmanlı medreseleri, imparatorluk genelinde bilginin üretim ve yayılım merkezleri olarak önemli bir rol üstlenmiştir. 1331 yılından itibaren kurulan medreseler, İslam dünyasındaki bilgi birikimini Osmanlı topraklarına taşımış, eserlerin istinsahı, şerhi ve telifi yoluyla bu birikimi genişletmiştir. Osmanlı coğrafyasında üretilen eserlerin büyük bir kısmı Arapça olup, bu dil ortak bir bilim ve eğitim dili olarak benimsenmiştir. İlk 150 yılda yaklaşık 568 eser yazılmış ve bu eserlerin önemli bir kısmı fıkıh, tefsir, nahiv, belagat ve sarf gibi İslami ilimlerle ilişkilidir.

1453'te İstanbul'un fethinden sonra, medrese kütüphaneleri bilgi birikiminin korunması ve aktarılmasında merkezi bir rol oynamıştır. Fatih Sultan Mehmed'in kütüphaneciliğe verdiği önem, İstanbul'un İslam dünyasının ilmi merkezi haline gelmesini sağlamıştır. Fatih ve sonraki dönemlerde medrese kütüphanelerinde Arapça, Türkçe ve Farsça eserler vakfedilmiş, bu kitaplar genellikle hadis, tefsir, fıkıh, kelim ve astronomi gibi konuları içermiştir.

Osmanlı ulemasının, İslam dünyasının klasik eserlerine şerh ve haşiyeler yoluyla katkı sağladığı, aynı zamanda özgün eserler de kaleme aldığı görülmektedir. Medrese geleneği, XV. ve XVI. yüzyıllarda zirveye ulaşmış; özellikle Fatih döneminde, dinî ilimlerin yanı sıra matematik, astronomi ve felsefe gibi akli bilimlerde de önemli eserler üretilmiştir. Ancak sonraki yüzyıllarda ilmi üretimde düşüş yaşanmıştır. Osmanlı medreseleri, İslam dünyasıyla etkileşim kurarak bilgi birikimini hem korumuş hem de geliştirmiştir. Bu bağlamda tebliğde Osmanlılarda yazma eser üretkenliği 1300-1600 yılları arasındaki gelişmeler ışığında değerlendirilmeye çalışılacaktır.

***Anahtar Kelimeler:** Osmanlı Medreseleri, Yazma Eser Üretkenliği, Fatih Sultan Mehmed, Medrese Kütüphaneleri, İslam Dünyası ile Etkileşim*

Manuscript Productivity in the Ottomans (Between 1300-1600)

Assist.Prof.Dr.Esra KARAYEL MUHACİR
Istanbul Medeniyet University, Information and Records Management, İstanbul / Türkiye
 0000-0002-1415-7821 E-mail:esra.muhacir@gmail.com

Abstract

Ottoman madrasahs played an important role as centers of production and dissemination of knowledge throughout the empire. Madrasahs established since 1331 brought the knowledge of the Islamic world to the Ottoman lands and expanded this knowledge through the copying, commentary and compilation of works. Most of the works produced in the Ottoman geography were in Arabic, and this language was adopted as a common language of science and education. Approximately 568 works were written in the first 150 years, and a significant part of these works are related to Islamic sciences such as fiqh, tafsir, syntax, rhetoric and grammar.

After the conquest of Istanbul in 1453, madrasah libraries played a central role in preserving and transmitting knowledge. The importance given by Mehmed the Conqueror to librarianship enabled Istanbul to become the scientific center of the Islamic world. During the Fatih and subsequent periods, Arabic, Turkish and Persian works were dedicated in madrasah libraries, and these books generally included subjects such as hadith, tafsir, fiqh, theology and astronomy.

It is seen that Ottoman scholars contributed to the classical works of the Islamic world through commentaries and annotations, and also wrote original works. Madrasa tradition, XV. and XVI. reached its peak in the centuries; Especially during the reign of Fatih, important works were produced in religious sciences as well as in mental sciences such as mathematics, astronomy and philosophy. However, there was a decline in scientific production in the following centuries. Ottoman madrasahs both preserved and developed knowledge by interacting with the Islamic world. In this context, the paper will try to evaluate the productivity of manuscripts in the Ottomans in the light of the developments between 1300 and 1600.

Key Words: *Ottoman Madrasahs, Manuscript Productivity, Mehmed the Conqueror, Madrasah Libraries, Interaction with the Islamic World*

Dr. Öğr. Üyesi Esra KARAYEL MUHACİR

2010 yılında Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu. 2009-2019 yılları arasında İSAM Kütüphanesi'nde Özel Arşivler ve Veri Tabanları üzerine çalıştı. 2019 yılından itibaren de İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde görev yapmaktadır. 2013 yılında Marmara Üniversitesi'nde "XVII. Yüzyılda Üsküdar'da Kitap Kültürü" başlıklı yüksek lisans tezini, 2022 yılında da İstanbul Üniversitesi'nde "Osmanlı Üsküdar'ında Bilginin Toplumsallaşması XVI-XVIII. Yüzyıllar (Şer'iyye Sicilleri Işığında)" başlıklı doktora tezini tamamlamıştır. Kitap ve kütüphane tarihi, arşiv belgeleri ve şer'iyye sicilleri üzerine çalışmalarına devam etmektedir.

1.3.BİR NADİR ESER KOLEKSİYONUNUN YENİDEN KEŞFİ

Dr.Öğr.Üyesi Büşra AKTAŞ KÜTÜKÇÜ
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, İstanbul / Türkiye
ID 0000-0001-9934-3908 E-mail: busra.aktas@medeniyet.edu.tr

Özet

Bolu Yıldırım Bayezid Medresesi Kütüphanesi, Osmanlı dönemi kültürel mirasının önemli bir unsuru olmasına rağmen, uzun yıllar boyunca unutulmuş ve koleksiyonunun izleri kaybolmuştur. Literatürde, Bolu'daki Yıldırım Bayezid Medresesi'ne ait bir kütüphanenin varlığından bahsedilse de kütüphanenin içeriği, gelişimi ve günümüzdeki durumu hakkında somut bir bilgi mevcut değildi.

Bolu İmarat Camii civarında kurulmuş olan bu kütüphane ve dini ilimler üzerine yoğunlaşmış olan kütüphane koleksiyonu zamanla unutulmuş ve eserlerin bir kısmı dağılmıştır. Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü'nde gerçekleştirilen taramalar neticesinde kütüphaneye ait eserlerin Bolu'dan buraya nakledildiği tespit edilmiştir. Koleksiyon üzerindeki detaylı incelemeler, özellikle vakıf kayıtları, bu kültürel mirasın izlerini takip etmek açısından önemli bir temel oluşturmuştur.

Yapılan araştırma ve incelemeler neticesinde Yıldırım Bayezid Medresesi Kütüphanesi koleksiyonunun dönemin sosyal, dini ve kültürel yapılarının izlerini taşıyan son derece zengin bir bilgi kaynağı olduğu anlaşılmıştır. Bu tebliğde, bu kıymetli koleksiyonun oluşum süreci ve sonrasında kaybolan koleksiyonun yeniden keşfi detaylı bir şekilde anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Nadir Eser Koleksiyonu, Yıldırım Bayezid Medresesi Kütüphanesi, Nadir Eser.*

Rediscovery Of A Rare Collection

Assist.Prof.Dr. Büşra AKTAŞ KÜTÜKÇÜ
Istanbul Medeniyet University, Information and Records Management, Istanbul / Türkiye
ID 0000-0001-9934-3908 E-mail: busra.aktas@medeniyet.edu.tr

Abstract

Although the Bolu Yıldırım Bayezid Madrasah Library is an important element of the cultural heritage of the Ottoman period, it was forgotten for many years and traces of its collection were lost. Although the existence of a library belonging to the Yıldırım Bayezid Madrasah in Bolu is

mentioned in the literature, there was no concrete information about the content, development and current status of the library.

This library, established near the Bolu İmaret Mosque and the library collection, which focused on religious sciences, were forgotten over time and some of the works were scattered. As a result of the scans carried out at the Konya Manuscripts Regional Directorate, it was determined that the works belonging to the library were transferred here from Bolu. Detailed examinations of the collection, especially the foundation records, formed an important basis in terms of following the traces of this cultural heritage.

As a result of the research and examinations carried out, it was understood that the Yıldırım Bayezid Madrasah Library collection was an extremely rich source of information carrying the traces of the social, religious and cultural structures of the period. In this paper, the formation process of this valuable collection and the subsequent rediscovery of the lost collection will be explained in detail.

Keywords: *Rare Book Collection, Yıldırım Bayezid Madrasah Library, Rare Book.*

Dr.Öğr.Üyesi Büşra AKTAŞ KÜTÜKÇÜ

1990 yılında İstanbul'da doğdu. Lisans eğitimini Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde tamamladı. (2012). Aynı üniversitenin Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalında yüksek lisansını Tevârih-i Banaluka der-diyâr-ı Bosna (İnceleme-Metin) adlı tezi ile tamamladı (2013). Doktora tezini İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalında "Osmanlı Diplomatîğinde Ahidname Formunun Doğuşu ve Gelişimi (XIV-XVI. Yüzyıllar)" başlıklı tezi ile 2022 yılında tamamladı.

2014-2017 yılları arasında Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yazma ve Nadir Eserler Dairesinde Yazma Eser Uzman Yardımcısı olarak görev yaptı. 2017 yılından beri bilimsel çalışmalarını İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde sürdürmektedir. Başlıca çalışma sahası Osmanlı belgelerinin diplomatîği ve Osmanlı ilmiye teşkilatıdır.

1.4.YILDIZ SARAYI KÜTÜPHANESİ'NİN ESAS DEFTERİ'NDE KATALOG TANIMI VE İLK ÖRNEKLER

Öğr.Gör.Dr.Mohammad RAZZAGHI

İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, İstanbul/ Türkiye

 0000-0001-8373- 8550 E-mail: mohammadrazzaghi@istanbul.edu.tr

Özet

Kütüphaneler toplumun medeniyet tarihi açısından geçtiği farklı süreçlerini anlatan bir ayna görevini taşımaktalar. Her kütüphane kendi koleksiyonlarını anlatabilir farklı katalog sistemlerine maliklerdir. Bu çalışmada II. Abdülhamid'in şahsî kütüphanesi olan Yıldız Sarayı Kütüphanesinin Esas Defteri ve içindeki eserlerin kataloglama sistemi üzerine durulacaktır. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde bir asır boyunca korunan Yıldız Sarayı Kütüphanesi'nin Esas Defterleri ilk kataloglama düzenini ve bu işlerin nasıl ilerlediğini gözler önüne sermektedir. Bildiri sürecinde Kütüphaneyi Şehriyari'ye ait ama tarih kaydı olmayan en eski demirbaş defteri ile Esas Defter arasında farklılıklara da incelemiş olacağız. Günümüzde de ana gündem ve önem olarak kütüphanelerde en esas konu kitapların kataloglaması sayılır. Verimli bir katalog okuyucu ile kitap arasında bir köprü görevini üstlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kataloglama Sistemi, Yıldız Sarayı Kütüphanesi, Esas Defteri*

Catalog Description and First Samples in the Main Book of Yıldız Palace Library

Lecturer Dr.Mohammad RAZZAGHI

Istanbul University, Rare Works Library, İstanbul/ Türkiye

 0000-0001-8373- 8550 E-mail: mohammadrazzaghi@istanbul.edu.tr

Abstract

Libraries carry out a mirror activity that tells the different transitional processes of the society in terms of civilization history. Each library has different catalog systems that can tell its own collections. This will focus on the Main Book of the Yıldız Palace Library, which was the personal library of Abdulhamid II, and the cataloging system of physical functions. The Main Books of the Yıldız Palace Library, which were preserved for a century in the Istanbul University Rare Works Library, reveal the first cataloging order and how these works were horizontal. In the process of the report, I will also examine the differences between the oldest inventory book belonging to the Library Shahriar but without a date record and the Main Book. Today, the catalog of the most basic subject books in libraries is considered as the main agenda and importance. An efficient catalog serves as a bridge between the reader and the book.

Key Words: *Cataloging System, Yıldız Palace Library, Main Book*

Öğr.Gör.Dr.Mohammad REZZAGHI

23 Temmuz 1981 Zanzan (Iran) doğumlu olan Mohammad Razzaghi Lisans öğrenimini Zanzan PayameNoor Üniverstesesi İlahiyat Bölümünde tamamladı. Yüksek Lisansını Ege Üniversitesi'nde Türk Dünyası Edebiyatı üzerine yapan Razzaghi, Doktorasını İstanbul Üniversitesi Genel Türk Tarihi bölümünde tamamladı. Halen Öğretim Görevlisi olarak İstanbul Üniversitesi Fars Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanlığı kadrosunda ve Üniversite Nadir Eserler Kütüphanesinde görevlendirmesi ile çalışmakta olan Razzaghi Yazma Eser Kataloqlama, Kültürel Miras, Türk Dünyası ve Destanlar üzerine akademik çalışma ve projelerde yer almaktadır.

2.1.ESTETİK BOYUTLU UYGULAMALAR

Paul HEPWORTH
Konservatör ve İslam El Yazmaları Uzmanı
E-mail: paulpasha@hotmail.com

Özet

Bazı sanatsal veya tarihi nesnelerin estetik değeri o kadar büyüktür ki, tedavide standart yaklaşımlar yeterli olmayabilir. Korunmasında özel bir estetik boyut da gereklidir. Bu makale, İslami el yazmasının korunmasında bu tür durumların örneklerini inceler ve bu ek estetik gereksinimleri karşılamak için tasarlanan çözümleri araştırır. Konservatör, daha sonra koruma mesleğini bilgilendiren yeni yöntemler bulmaya zorlanır. Bu çaba genellikle nesnelerin orijinal oluşturulmasında kullanılan yöntem ve malzemeler hakkında içgörüye de yol açabilir.

Anahtar kelimeler: Estetik Yaklaşım, Konservatör, Tedavi

Aesthetic Dimensional Applications

Paul HEPWORTH
Conservator and Islamic Manuscripts Expert
E-mail: paulpasha@hotmail.com

Abstract

The aesthetic value of some artistic or historical objects is so great that standard approaches in treatment may not be sufficient. A special aesthetic dimension is also required in their conservation. This paper examines examples of such situations in Islamic manuscript conservation, exploring solutions devised to meet these additional aesthetic requirements. The conservator is challenged to come up with new methods that then inform the conservation profession. This effort can often also lead to insight into the methods and materials used in the original creation of the objects.

Keywords: Conservator, Aesthetic approach, Treatment

Paul HEPWORTH

New York Üniversitesi'nde Sanat Tarihi ve Koruma alanında kağıt ve tekstil konusunda uzmanlaşarak yüksek lisans derecesi aldı. Daha sonra İslami el yazmalarına odaklanmaya başladığı Walters Sanat Müzesi'nde çalıştı. Türkiye'ye döndüğünden beri, Türkiye'deki koleksiyonların yanı sıra Mısır, Suudi Arabistan, Cezayir, Malezya ve Irak gibi diğer İslam ülkelerinde eserlerin rehabilitasyonu, araştırma ve eğitim faaliyetlerinde bulundu. İki koruma laboratuvarı kurmuştur. İslam el yazmaları üzerine araştırmalarını düzenli olarak sunmakta ve yayınlamaktadır.

Mustafa SULU

Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Nadir Eser Uzmanı, İstanbul/Türkiye

 0009-0007-7183-807X E-mail: mustafasulu1987@gmail.com

Özet

Osmanlı klasik cilt sanatı ve kağıt restorasyonu ile ilgili çalışmalar çok sayıda bilimsel çalışmaya konu olmaktadır. Bu sanatın evrimi ve gelişimi, ciltçilik yöntemleri, kağıt ve cildin yapılış teknikleri ve malzemeleri incelenmektedir. Bu bilimsel çalışmaların uygulamaya geçmesi ve halk nezdinde eğitimlerin sürdürülmesi önemlidir. Farklı malzemelerle ve farklı tekniklerle yapılmış cilt örnekleri, Osmanlı ciltçilik uygulamaları eğitimlerde vurgulanmaktadır. Sayfaların birleştirilmesi, mukavva kesimi, derinin hazırlanması, derinin mukavvaya kaplanması, klasik kapak içleri (kağıt kaplama), kitap blokunun kapakla birleştirilmesi, cildin kurutulması ve kontrolü, kağıt ve cilt özellikleri ile koruma koşulları, kağıt restorasyonu gibi konular klasik cilt sanatı eğitim müfredatını oluşturmuştur. Çalışma kapsamında, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Nadir Eserler Kütüphanesinde yapılan uygulamalar ile İstanbul Medeniyet Üniversitesi Ziraat Bankası Kütüphanesinde Bostancı Halk eğitim Merkezi işbirliğinde açılan Klasik Cilt Sanatı Eğitim Programı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Cilt Sanatı, Kağıt restorasyonu, Koruma

The Way of Protection of Rare Works and the Situation of Rare Works Today

Mustafa SULU

Marmara University, Faculty of Theology Rare Book Expert, Istanbul/Türkiye

 0009-0007-7183-807X E-mail: mustafasulu1987@gmail.com

Abstract

Studies on Ottoman classical bookbinding art and paper restoration are the subject of many scientific studies. The evolution and development of this art, bookbinding methods, paper and binding production techniques and materials are examined. It is important for these scientific studies to be put into practice and for education to be continued among the public. Bookbinding examples made with different materials and techniques, Ottoman bookbinding practices are emphasized in the trainings. Subjects such as assembling the pages, cutting the cardboard, preparing the leather, covering the leather with cardboard, classical cover interiors (paper covering), joining the book block with the cover, drying and checking the binding, paper and binding properties and preservation conditions, and paper restoration constitute the classical bookbinding art training curriculum. Within the scope of the study, the applications made in the Rare Works Library of Marmara University Faculty of Theology and the Classical Bookbinding Art Training Program opened in cooperation with Bostancı Public Education Center in the Ziraat Bank Library of Istanbul Civilization University were examined.

Key words: Classical Bookbinding Art, Paper restoration, Protection

Mustafa SULU

Marmara Ünv.Nadir Eser Restorasyon Şb.Müd.Erzurum İlahiyat ve Tarih Bölümü mezunudur. 35 yıl Osmanlı Arşivlerinde Araştırmacı Restorasyon ve konservasyon Şb.Müd.olarak hizmet etti. Şu anda İlahiyat Fakültesi nadir eser uzmanı olarak çalışmaktadır.

Nergis ULU

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Atatürk Kitaplığı, İstanbul/ Türkiye

 0009-0003-0889-036X E- mail: nergis.uldu@ibb.gov.tr

Özet

Atatürk Kitaplığı koleksiyonuna “Osmanlı Dönemi Tiyatro Afişleri” satın alma yöntemiyle geçtiğimiz yıllarda kazandırılmıştır. Afişlerin Osmanlı dönemi İstanbul’un sosyal ve kültürel hayatı ile ve o zamanki yaşamı ile ilgili oldukça fazla bilgi içermesi ve sayı olarak fazla olması bu koleksiyonunun arşivimiz için ne kadar önemli olduğunun göstergesidir. Ciltleme gerektirmeyen ve sadece basılmasıyla tamamlanmış olan tek sayfalık tiyatro afişleri bir yayın türü olarak ele alınmamıştır. Ancak “Efemerik Malzeme” olarak nitelendirdiğimiz gündelik yaşama ait, kısa ömürlü genellikle küçük ve geçici belge kapsamında olan bu afişlerin; bir kerelik tüketim materyali olarak görülmesi, hem düşük kalite hem de ince gramajlı kağıda basımı yapılmış olduğundan çabuk yıpranmasına ve tahrip olmalarına neden olduğu gibi restorasyon ve onarım aşamalarında da özenli ve dikkatli çalışma yürütülmesi gerekmektedir.

Afişlerde en yaygın görülen tahribat kuruma gelmeden önce bulunduğu yerdeki saklama ve koruma koşullarının yetersizliğinden kaynaklanan kimisi katlanarak saklandığı için; kırılma ve buruşmalar bunun dışında da yırtılma, kopmalara bağlı olarak afişlerin özellikle kenarlarında eksik parçalar görülmektedir.

Osmanlı Dönemi Tiyatro Afişlerin her birinin rengi klasik kağıt renkleri olarak nitelendirdiğimiz beyaz, sarı, ecru, nohudi gibi olmayıp pembe, mavi, turuncu, yeşil, haki tonları gibi farklılık göstermektedir. Bu farklılıkta özellikle restorasyon işlemi sırasında “Tümleme” diye nitelendirdiğimiz eksik kısımlar için uygulanan yöntem ve malzeme de bilinenler dışında farklı bir seçenek ve uygulama gerektiği görülmüştür.

Bu kapsamda afişlerin restorasyonunda yeni yaklaşımlar bu sempozyumda ele alınacaktır. Afişlerin genel olarak niteliği ve görülen hasar durumu yanında özellikle restorasyon süreci anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı Dönemi Tiyatro Afişleri, Efemerik Malzeme, Tümleme*

New Approaches to Ephemeric Material Restoration: Ottoman Era Theater Posters

Nergis ULU

Istanbul Metropolitan Municipality, Ataturk Library, Istanbul/ Türkiye

 0009-0003-0889-036X E-mail: nergis.uldu@ibb.gov.tr

Abstract

“Ottoman Period Theater Posters” were added to the Atatürk Library collection in recent years through the purchase method. The fact that the posters contain a lot of information about the social and cultural life of Istanbul in the Ottoman period and the life at that time and that they are

large in number is an indication of how important this collection is for our archive. Single-page theater posters, which do not require binding and are completed only by printing, are not considered as a type of publication.

However, these posters, which we describe as “Ephemerical Material” are short-lived, generally small and temporary documents belonging to daily life; Considering them as a one-time consumption material, they are printed on low quality and thin paper, causing them to wear out and get destroyed quickly, and careful work must be carried out during the restoration and repair stages.

The most common damage to posters is caused by inadequate storage and protection conditions before they arrive at the institution, as some of them are folded and stored; In addition to creases and creases, there are missing pieces, especially on the edges of the posters, due to tearing and breaking.

The colors of each of the Ottoman Period Theater Posters are different, such as pink, blue, orange, green and khaki tones, rather than white, yellow, ecru and chickpea, which we describe as classical paper colors. In this difference, it has been seen that a different option and application is required, especially in the method and material used for the missing parts, which we call “Completion” during the restoration process.

In this context, new approaches to the restoration of posters will be discussed in this symposium. In addition to the general nature of the posters and the damage seen, especially the restoration process will be explained.

Key Words: *Ottoman Period Theater Posters, Ephemerical Material, Complement*

NERGİS ULU

1976 İstanbul doğumludur. 1993 Geleneksel Türk El Sanatları Kız Meslek Lisesi Klasik Cilt mezunudur. İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümüne devam etmektedir.

1993-1995 yılları arasında çeşitli tarihi eserlerde mimari restorasyonlarda çalışmıştır. 1995 yılından beri Atatürk Kitaplığı Kağıt ve Cilt Restorasyonu Atölyesinde Koordinatör olarak görev yapmaktadır. Çeşitli dergi ve kitaplarda kağıt restorasyonu ve Atatürk Kitaplığında yürütülen faaliyetlerle ilgili çeşitli makale ve yazıları bulunmaktadır.

Kitap okumak ve çeşitli materyallerin koleksiyonunu yapmak keyif aldığı şeylerin başında gelmektedir.

2.4.NADİR ESERLER VE ÖNLEYİCİ KORUMA

Prof.Dr.Alpaslan Hamdi KUZUCUOĞLU
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İstanbul / Türkiye

 0000-0003-3186-2204 E-mail: alpaslan.kuzucuoglu@medeniyet.edu.tr

Özet

Kütüphaneler ve arşivlerin bünyesinde bulunan nadir eserler kağıt ve cilt esaslı olup, organik niteliktedir. Bu eserler, yapıldıkları / imal edildikleri dönemden günümüze değin bir bozulma süreci içine girerler. Depolama ve kullanıcı gereksinimleri doğrultusunda kullanımları sırasında düzensiz / standartlara uygun olmayan çevresel koşullar, insan hataları, kazalar ve doğal afetlerden kaynaklanan acil durumlar, hırsızlık ve sabotaj kütüphane koleksiyonlarının kaybolmasının / zarar görmesinin başlıca nedenleridir. Bu nedenle onların güvenliğinin sağlanması konuları kütüphane / arşiv personelinin sürekli gündeminde olmalı ve bu konularda kurumları tarafından hizmet içi eğitime tabi tutulmalıdırlar. Kütüphaneler ve arşivler koruma alanındaki faaliyetleri de sürdürmektedir. Nadir eserlerin restorasyonu ve konservasyonu üzerine çalışan çok sayıda bilim insanı, uzman ve araştırmacı bulunmaktadır.

Kurumlar, tüm personele yönelik nadir eserlerin korunmasına yönelik temel düzeyde koruma eğitimleri aldırarak, bu eğitimler ihtisas eğitimleri halinde devam etmektedir. Kütüphane ve arşivlerde birincil referans kaynakları olarak saklanması gereken bu eserlere yönelik tehlike ve risklerin tespiti ile öncelikli tedbirlerin belirlenmesi esastır. Kütüphane ve arşivler gibi bilgi ve kültür merkezlerinde önleyici koruma temelli bir eser koruma sisteminin oluşturulması gereklidir. Bu şekilde hem eserin olağan yaşlanma süreci hem de ihmaller, doğal ve çevresel afet / acil durumlar sonucunda eserlerin zarar azaltma yöntemleriyle yok olma süreçlerinin en aza indirilmesi sağlanabilecektir. Çalışmada nadir eserlerin yapısına doğrudan müdahaleyi minimum düzeyde tutacak önleyici koruma metodolojileri vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Önleyici Koruma, Nadir Eser, koruma metodolojileri

Rare Books and Preventive Conservation

Prof.Dr.Alpaslan Hamdi KUZUCUOĞLU
Istanbul Medeniyet University, Information and Document Management, Istanbul / Türkiye

 0000-0003-3186-2204 E-mail: alpaslan.kuzucuoglu@medeniyet.edu.tr

Abstract

Rare books in libraries and archives are paper and binding based and are organic in nature. These books undergo a deterioration process from the period they were made/manufactured to the present day. During storage and use in line with user needs, irregular/non-standard environmental conditions, human errors, accidents and emergencies caused by natural disasters, theft and sabotage are the main reasons for the loss/damage of library/archive collections.

Therefore, ensuring their security should be on the agenda of library/archive personnel and they should be subject to in-service training by their institutions on these issues.

Libraries and archives also continue their activities in the field of protection. There are many scientists, experts and researchers working on the restoration and conservation of rare works. Institutions provide basic level protection training for the protection of rare works for all personnel, and these trainings continue as specialized trainings. It is essential to identify the dangers and risks for these works, which should be kept as primary reference sources in libraries and archives, and to determine priority measures. An book protection system based on preventive protection should be established in information and cultural centers such as libraries and archives. In this way, both the normal aging process of the books and the destruction processes of the books as a result of neglect, natural and environmental disasters / emergencies can be minimized with damage reduction methods. The study emphasizes preventive protection methodologies that will keep direct intervention to the structure of rare books at a minimum level.

Keywords: *Preventive Protection, Rare Books, Protection Methodologies.*

Prof.Dr. Alpaslan Hamdi KUZUCUOĞLU

“Bilgi ve Belge Yönetimi” Bilim Dalında 2017 yılında Doçent, 2022 yılında Profesör ünvanını aldı. “Bilgi ve Kültür Merkezleri” olan kültür mirasının bulunduğu Sanat Galerisi, Kütüphane, Arşiv ve Müze (GKAM) yapılarındaki risklerinin azaltılması ve kültürel mirasın “Önleyici Koruma” kapsamında proaktif şekilde korunması, belgelenmesi ve arşivlenmesi ile “Adli Belgeler”in incelenmesi ve belgelenmesine yönelik “Önleyici Kriminalistik” alanında dersler verip, pek çok ulusal ve uluslararası bilimsel etkinliğe katılmaktadır. LAMRe Journal (Kütüphane, Arşiv ve Müze Araştırmaları Dergisi) Baş Editörüdür.

3.1.NADIR ESERLERİN DİJİTAL GELECEĞİ

Doç.Dr.Güssün GÜNEŞ

Marmara Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi & Uygulamalı Bilimler Fakültesi,
İstanbul / Türkiye

 0000-0002-1340-7366 E-mail:gussun.gunes@marmara.edu.tr

Özet

Dijital insani bilimler, son yıllarda bilişim ve dijital teknolojiler bağlamında hızla gelişen, geniş ve karmaşık bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu alan, özellikle nadir eserlerin dijitalleştirilmesi ve korunması konusunda önemli fırsatlar ve çözüm yolları sunmaktadır. Ancak, nadir eserlerin dijital geleceğine yönelik stratejiler geliştirilirken çeşitli zorlukların ve sorunların halen devam ettiği de gözlemlenmektedir. Birçok nadir eser ve koleksiyonlar dijital görüntüler şeklinde mevcut olmakla birlikte, bu eserlerde arama yapabilmek veya bilgisayar destekli analiz yürütmek sınırlı bir şekilde mümkün olmaktadır. Kullanıcının dijital becerileri, nitelikleri ve doğru personelim istihdam edilebilirliği ise nadir eserlere erişim açısından düşünülmesi gereken diğer bir konudur. Nadir eserlerin dijitalleştirilmesi, bu eserlerin korunması ve erişilebilirliği konusunda çeşitli olanaklar sunarken, bu sürecin başarıyla yürütülebilmesi için dijital altyapının da doğru bir şekilde yapılandırılmasını gerektirmektedir. Özellikle, nadir eserlerin yüksek çözünürlükte taranması, metadata oluşturma, uzun vadeli koruma ve kullanıcı dostu erişim gibi unsurlar kritik önem taşımaktadır. Dijital kütüphane yönetim sistemleri arasındaki farklılıklar ve kurumsal uygulamalar, kullanıcı ve bilgi profesyonellerinin memnuniyeti, dijital sistemlerin verimliliği ve kullanıcı dostu olup olmadığı konusunda kritik bir ölçüttür. Dijitalleştirme sürecinde karşılaşılan sınırlı bütçe, teknik bilgi eksikliği ve altyapı sorunları gibi zorluklar, dijital nadir eserleri erişimi engelleyen unsurlardır. Etkili dijitalleştirme stratejileri, uzun vadeli koruma çözümleri ve kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayabilecek esnek sistemler geliştirilmesi nadir eserlerin daha geniş bir araştırmacı kitlesine erişilebilir olmasını sağlarken, aynı zamanda bu eserlerin kültürel ve tarihi değerlerini koruma misyonunu da destekler. Yapay zeka teknolojileri, nadir eserlerin dijital geleceği için yapay zeka destekli teknolojilerle etkili bir role sahiptir. Büyük verinin yönetiminde dijitalleştirilmiş eserlerdeki metinlerin daha verimli bir şekilde aranabilir ve analiz edilebilir hale gelmesi, makine öğrenimi algoritmaları, eksik veya bozulmuş metinlerin yeniden yapılandırılmasında ve dijital koleksiyonlar için daha gelişmiş metadata oluşturulmasında ve gerek fiziksel gerekse dijital koruma teknolojileri açısından yapay zeka teknolojileri, hem kullanıcı deneyimini iyileştirme hem de nadir eserlerin uzun vadeli korunmasına yönelik yenilikçi çözümler sunma potansiyeline sahiptir. Bu tür çözümler nadir eserlerin dijital geleceğine yönelik stratejik kararlar alınmasına önemli bir katkı sağlar. Bu çalışmada dijitalleşmenin avantajları, zorlukları, erişimi ve yapay zeka gibi teknolojilerin rolü ve geleceğe yönelik konulara değinilerek konu çeşitli boyutları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital İnsani Bilimler, Nadir Eserler, Nadir Materyallerin Dijitalleştirilmesi, Yeni Nesil Teknolojiler, Yapay Zeka*

The Digital Future of Rare Books

Assoc.Prof.Dr.Güssün GÜNEŞ

Marmara University, Faculty of Humanities and Social Sciences and Faculty of Applied Sciences, İstanbul / Türkiye

 0000-0002-1340-7366 E-mail:gussun.gunes@marmara.edu.tr

Abstract

Digital humanities, a rapidly developing and complex field, has gained significant prominence in recent years within the context of computer science and digital technologies. This field offers significant opportunities and solutions, particularly in the digitalization and preservation of rare materials. However, while developing strategies for the digital future of rare books, various challenges and complexities must be considered. Many rare books and collections exist in the form of digital images, but the ability to search within these materials or conduct computer-assisted analyses is limited. The impact of digital skills on individuals' qualifications and employability presents a crucial starting point for systematizing this issue. The functional connection between digital skills, qualifications, and employability needs to be maintained throughout life. While the digitalization of rare artifacts offers various possibilities for their preservation and accessibility, the infrastructure must be properly structured for this process to be successful. In particular, high-resolution scanning of rare artifacts, metadata creation, long-term preservation, and user-friendly access are critical elements. Differences between digital library management systems and institutional applications, as well as the satisfaction of library professionals, are critical measures of the efficiency and user-friendliness of digital systems. The digitalization and management of rare books are closely related to the satisfaction of these professionals. Limited budgets, lack of technical knowledge, and infrastructure problems encountered during the digitalization process can hinder progress in this field. Effective digitalization strategies can create a roadmap for developing long-term preservation solutions and flexible systems that can meet user needs. This ensures that rare books are accessible to a wider audience while also supporting the mission of preserving their cultural and historical value. By discussing the challenges and potential solutions in the digitalization process, a roadmap can be presented for long-term preservation and user access. This will make a significant contribution to making strategic decisions about the digital future of rare materials. Artificial intelligence technologies play an effective role in the digital future of rare books. With the management of big data, texts in digitized materials can be searched and analyzed more efficiently. Machine learning algorithms can reconstruct missing or damaged texts and create more advanced metadata for digital collections. Artificial intelligence technologies have the potential to offer innovative solutions for both improving user experience and long-term preservation of rare artifacts, whether in terms of physical or digital preservation technologies. In this study, works related to the digital future of rare books will be shared with conference participants.

Keywords: *Digital Humanities, Rare Books, Digitization of Rare Materials, Next-Generation Technologies, Artificial Intelligence*

Doç.Dr.Güssün GÜNEŞ

Tokat, Reşadiye doğumludur. 1996 yılında İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Dokümantasyon ve Enformasyon Ana Bilim Dalı'nı bitirmiştir. Aynı Üniversiteden 1999 yılında Yüksek Lisans ve Marmara Üniversitesi'nden 2009 yılında Doktor unvanını almıştır.

1996-2012 Yılları arasında Koç Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda Kütüphane Sorumlusu ve Okutman olarak görev yapmıştır. 2012 yılından beri Marmara Üniversitesi Müessese Arşivleri Ana Bilim Dalı'nda Doç. Dr. olarak çalışmaktadır. 2021-2022 yılları arasında Marmara Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nda Daire Başkanı olarak görev yapmıştır. 2015-2016 yılları arasında Bezmialem Vakıf Üniversitesi'nde Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Bölümünde Tıp Kütüphaneciliği derslerini vermiştir.

Yine Marmara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nde Information Literacy in Engineering ve Communication Models and Techniques isimli lisans derslerini vermektedir. Akademik kütüphanecilik, tıp kütüphaneciliği, bibliyoteraoi, dijital kütüphaneler, kütüphanecilikte bilgi hizmetleri ve teknik hizmetler, elektronik kaynak yönetimi, üstveri sistemleri ve sınıflama, kataloglama, semantik web, kültür tarihi, sağlık bilişimi, kütüphanelerde koruma ve konservasyon çalışmaları, dayanıklı kağıt, meslek sağlığı, kütüphanelerde toz ve hava kirliliği, müze yönetimi ve müzecilik bilişimi, yapay zeka konularında akademik çalışmalar yapmaktadır. Akademik çalışma konularında ulusal ve uluslararası bilimsel dergilerde yayınlanmış birçok akademik yayını, kitapları, sözlü bildirileri ve poster çalışmaları bulunmaktadır.

Öğr.Gör.Selçuk AYDİN

İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, İstanbul/ Türkiye

 0000-0002-4788-43 E-mail:selcukaydin@istanbul.edu.tr

Özet

Kültürel mirasın dijitalleştirilmesi, geçmişle gelecek arasında bir köprü kuran, kültürel değerlerin korunmasını ve erişilebilirliğinin artırılmasını hedefleyen stratejik bir süreçtir. Bu çalışmada dijitalleştirme projelerinin küresel ve yerel düzeydeki önemi, uygulama süreçleri ve bu süreçlerde kullanılan yenilikçi yöntemler detaylı bir şekilde ele alınmaktadır.

Dijitalleştirme sürecinin teknik, etik ve yasal boyutları; bu alanın temel dinamikleri olarak değerlendirilmektedir. UNESCO, IFLA ve British Library gibi uluslararası kuruluşların desteklediği projeler ile Türkiye’den öne çıkan başarılı uygulama örnekleri, bu alandaki iş birliklerinin gücünü ve etkisini ortaya koymaktadır. Ayrıca, Avrupa Birliği, Dünya Bankası, TİKA, ülkemizde ise Kalkına Ajansları gibi kurumlar tarafından sağlanan hibe programları, bu projelerin sürdürülebilirliğine olan katkıları bağlamında incelenmektedir.

Sunumda, dijitalleştirme sürecinin karşılaştığı teknolojik, finansal ve lojistik zorlukların yanı sıra, bu süreçlerin kültürel mirasın görünürlüğünü ve erişilebilirliğini artırmadaki fırsatları da tartışılmaktadır. Genel olarak, kültürel mirasın dijitalleştirilmesi için güçlü iş birliklerinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir finansman modellerinin oluşturulmasının önemi vurgulanmaktadır. Bu çerçevede, dijitalleştirmenin kültürler arası iletişimi güçlendiren ve kültürel değerleri gelecek nesillere aktarmayı kolaylaştıran bir araç olduğu ifade edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleştirme, Kültürel Miras, Proje Yönetimi, Hibeler, Nadir Eserler

Process Management and Projects in Digitization of Rare Works

Lecturer Selçuk AYDİN

Istanbul University Library and Documentation Department, İstanbul/ Türkiye

 0000-0002-4788-43 E-mail:selcukaydin@istanbul.edu.tr

Abstract

Digitization of cultural heritage, building a bridge between the past and the future, It is a strategic process that aims to protect values and increase their accessibility. This In the study, the importance of digitalization projects at global and local levels, their implementation processes and the innovative methods used in these processes are discussed in detail. Technical, ethical and legal dimensions of the digitization process; as the basic dynamics of this field is evaluated. International organizations such as UNESCO, IFLA and the British Library Successful application examples that stand out from Turkey with the projects it supports, business in this

field It reveals the power and influence of their union. In addition, the European Union, the World Bank, Grant programs provided by institutions such as TIKA and, in our country, Development Agencies, are examined in the context of their contribution to the sustainability of these projects.

In the presentation, the technological, financial and logistical challenges faced by the digitalization process were discussed. In addition, these processes also provide opportunities to increase the visibility and accessibility of cultural heritage.

is discussed. In general, strong collaborations for the digitalization of cultural heritage The importance of developing and creating sustainable financing models is emphasized. In this context, digitalization strengthens intercultural communication and It is stated that it is a tool that makes it easier to transfer cultural values to future generations.

Keywords: *Digitization, Cultural Heritage, Project Management, Grants, Rare Works*

Selçuk AYDİN

1973 yılında Artvin/Şavşat'ta doğdu, 1996 yılında İ.Ü Kütüphanecilik Bölümü Dokümantasyon ve Enformasyon Ana Bilim Dalından mezun olduktan sonra Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde hazırladığı “Atatürk Kitaplığı Süreli Yayınlarının Sayısallaştırılma Çalışmalarının Teknik ve Yönetimsel Analizi” adlı tez ile yüksek lisans eğitimini tamamladı. 1996-2017 yılları arasında İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü'nde Uzman Kütüphaneci ve proje Koordinatörü olarak görev yapan Selçuk Aydın, 2017- 2018 yıllarında Bezmialem Vakıf Üniversitesi Sağlık MYO dersler verdi. 2018 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nda Öğretim Görevlisi kadrosu ile görev yapmakta olan Selçuk Aydın, Çankırı Karatekin Üniversitesi Lsansüstü Eğitim Enstitüsü Bilgi ve belge Yönetimi Bölümünde Doktora eğitimine devam etmektedir. 2022 yılında Kültür Bakanlığı tarafından İsmail

Saib Sencer Kütüphanecilik Ödülüne layık görülen Selçuk Aydın, Kütüphanecilik, Bilgi ve Belge Yönetimi alanı ile ilgili olarak Kültürel Miras, Kültürel Diplomasi, Dijitalleştirme ve Proje Yönetimi konuları üzerine çalışmalarda bulunmaktadır. Selçuk Aydın evli ve üç kız çocuk babasıdır.

Erdal OKUMUŞ

Yordam - Bilişim Teknoloji Danışmanlık A.Ş.

 0000-0002-6468-1453 E-mail: okumus@yordam.com

Özet

Bilginin paylaşımı ve kuşaklar arasındaki tarihsel süreç, dijitalleşmenin etkisiyle büyük bir dönüşüm yaşamıştır. Dijitalleştirme, bilgilere erişim ve işleme süreçlerini hem hızlandırmış hem de daha verimli hale getirmiştir. Bugün, nesnel ortamdan dijital ortama aktarılan ya da dijital olarak üretilenler, ancak uygun yazılımlar aracılığıyla etkin bir şekilde yönetilebilir. Bu yazılımlar, dijital nesnelerin doğru bir şekilde nitelendirilmesi ve yetki sınırları içinde erişime açılmasını sağlayan araçlardır.

Niteleme (üstveri tanımlama), dijital nesnelerin özelliklerinin tanımlanması ve sınıflandırılması sürecinde önemli bir yer tutar. Bu süreç, nesnelerin niceliksel ve niteliksel farklılıklarını açıklamak için esnek ve dinamik bir yapıya ihtiyaç duyar. Niteleme alanları, bir yazılımcı veya uzman yardımı olmadan, sistem yöneticisi tarafından da kolayca oluşturulabilir ve bu alanlar şablonlar aracılığıyla birleştirilerek veri bütünlüğü sağlanabilir. Böylece, dijital nesneler hakkında derinlemesine bilgi edinmek mümkün hale gelir.

Sisteme yüklenen dijital nesneler, web ortamına uygun biçimde dolaşıma sokulmak üzere kopyalanır, ancak orijinal veriler bozulmadan ve güvenliği korunarak saklanır. Bu, veri kaybı veya bozulma riskini en aza indirir ve bilgiye erişimi daha güvenli hale getirir. Aynı zamanda, dijital nesnelerin erişim düzeyleri belirlenir. Bu erişim seviyeleri, hangi kullanıcıların hangi bilgilere ulaşabileceğini tanımlar ve veri güvenliğini sağlar. Yetki seviyeleri, belirli kullanıcılar için okuma, yazma veya düzenleme hakları tanımlanabilir.

Araştırmacıların kolayca bilgiye ulaşabilmesi için dijital veriler, gelişmiş arama motorları tarafından indekslenir ve böylece kullanıcılara aradıkları verilere kısa sürede erişme imkanı tanınır. Arama motorları, içerikleri anahtar kelimelere, kategorilere veya ilgili diğer üstveriye göre sıralayarak, bilgiye ulaşmayı daha hızlı ve verimli hale getirir.

Sistem yöneticisi için yazılımın yönetimsel olarak kolay ve etkin olması, veri güvenliğini sağlarken kullanıcı dostu bir deneyim sunar. Araştırmacıların ise, doğru ve hızlı erişim sağlaması yazılımın başarısının bir ölçütüdür. Dijital platformlar, birçok farklı arşivi tek bir merkezden veya dağıtık olarak tek bir platformda sunabilir. Bu, çok sayıda kaynağa ve veriye aynı anda erişmeyi mümkün kılar. Böylece araştırmaların verimliliği artar ve verilerin yönetimi daha basit hale gelir.

Kısaca, dijitalleştirme süreci, bilgilere erişim kolaylığı ve yönetimsel verimliliği sağlayarak araştırma ve bilgi paylaşımında devrim niteliğinde bir değişim yaratmaktadır. Dijital ortamda bilgiye ulaşım, sadece verilerin dijital hale getirilmesiyle değil, aynı zamanda bu verilerin doğru şekilde organize edilmesi, erişim düzeylerinin belirlenmesi ve sistemin kolayca yönetilmesiyle mümkün olmaktadır. Bu süreç, daha hızlı ve etkili araştırmalar yapılmasını sağlarken, bilgiye dayalı karar alma süreçlerini de önemli ölçüde iyileştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Dijitalleştirme, medya arşivi, üst veri*

Digitization Solution Tools: Media Archive

Erdal OKUMUŞ

Yordam - Information Technology Consulting Inc.

 0000-0002-6468-1453 E-mail: okumus@yordam.com

Abstract

The historical process of knowledge sharing and the generational transition has undergone a significant transformation due to digitization. Digitization has accelerated and made the processes of accessing and processing information more efficient. Today, objects transferred from the physical environment to the digital realm, or digitally produced objects, can only be effectively managed through appropriate software. These software tools are essential for correctly annotating digital objects and enabling access within specified authority boundaries.

Annotation (metadata definition) plays a crucial role in the process of defining and classifying the characteristics of digital objects. This process requires a flexible and dynamic structure to describe the quantitative and qualitative differences of objects. Annotation fields can be easily created by a system administrator without the need for a developer or expert, and these fields can be combined using templates to ensure data integrity. Thus, it becomes possible to gain in-depth information about digital objects.

Digital objects uploaded to the system are copied in a format suitable for the web environment, while the original data is preserved securely without alteration. This minimizes the risk of data loss or corruption and enhances the security of access to information. At the same time, access levels for digital objects are defined. These access levels determine which users can access which information, ensuring data security. Authority levels can specify read, write, or edit rights for specific users.

For researchers to easily access information, digital data is indexed by advanced search engines, allowing users to quickly find the data they need. Search engines categorize and rank the content based on keywords, categories, or other related metadata, making it faster and more efficient to reach information.

For the system administrator, the software should be easy to manage and effective in ensuring data security while providing a user-friendly experience. For researchers, the ability to access data quickly and accurately is a key measure of the software's success. Digital platforms can present multiple archives either from a single central point or in a distributed manner, making it possible to access numerous sources and data simultaneously. This enhances the efficiency of research and simplifies data management.

In summary, the digitization process has created a revolutionary shift in research and knowledge sharing by providing easier access to information and improved administrative efficiency. Accessing information in a digital environment is made possible not only by converting data into digital form but also by organizing the data correctly, defining access levels, and managing the system effectively. This process contributes to faster and more effective research while significantly improving data-driven decision-making processes.

Keywords: *Digitization, media archive, metadata*

Erdal OKUMUŞ

1966 yılında Bitlis'te doğan ve uzun yıllardır teknoloji, yazılım geliştirme ve ticaret alanlarında deneyim kazanan bir profesyoneldir. Eğitim hayatında matematik bölümünü başarıyla tamamladıktan sonra özel sektörde öğretmenlik yaptıktan sonra tekstil sektöründe ticari faaliyetlerde bulundu. 2000 yılında başladığı Yordam Bilişim A.Ő.'deki kariyerinde, özellikle kütüphane, arşiv ve müze alanlarında yerli yazılım ve cihazların üretimi üzerine yoğunlaştı. Bugüne kadar yürüttüğü Ar-Ge projeleriyle, bu sektörlerin dijitalleşmesi ve modernizasyonu adına önemli katkılar sağladı. Őu anki çalışmalarında, bu alanlarda inovasyon ve yerli üretim konularına odaklanarak yazılım ve cihaz geliştirmeye devam etmektedir.

3.4.DIJITALLEŞTİRİLMİŞ ARŞIV VE KAYNAKLARA ERİŞİMDE TEKNOLOJİK ÇÖZÜMLER

Sadi ÖZGÜR

Hiperlink Eğitim İletişim LTD. ŞTİ. (İstanbul, Türkiye)

 0009-0003-2323-5080 E-mail: sadi@hiperlink.com.tr

Özet

Dijitalleştirme projeleri, kültürel mirasın korunması ve geniş kitlelere erişilebilir hale getirilmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Ancak, yalnızca tarama yoluyla oluşturulan dijital arşivler, kullanıcıların içeriklere derinlemesine erişimi ve etkin bir şekilde faydalanması konusunda sınırlılıklar taşımaktadır. Bu çalışma, Türkiye’de geliştirilen yenilikçi dijital platformlar arasında öne çıkan Wikilala.com projesini mercek altına almaktadır. Wikilala.com, Osmanlıca metinler arasında tam metin araması yapılmasını sağlayan, yapay zekâ ve doğal dil işleme teknolojileri ile desteklenmiş özgün bir platformdur. Platform, dijitalleştirilen içeriklerin analiz edilmesine ve araştırmacılara daha etkin bir araştırma deneyimi sunulmasına olanak tanımaktadır. Türkiye’nin ilk e-kitap portalı olan Hiperkitap ile birlikte değerlendirildiğinde, bu projeler dijital içeriklere erişim noktasında yeni bir perspektif olarak dikkat çekmektedir. Bu bildiri, geleneksel dijitalleştirme projelerinin kısıtlılıkları ele alınmakta; Wikilala.com örneği üzerinden, içerik odaklı ve kullanıcı dostu teknolojik çözümlerin avantajları değerlendirilmektedir. Çalışma, dijitalleştirilen arşiv ve kaynaklara erişim konusunda sağlanan yenilikçi yaklaşımların, hem akademik hem de kültürel miras çalışmalarına olan katkılarını vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleştirme, Osmanlıca, Yapay Zeka, Wikilala, Hiperkitap.

Technological Solutions in Accessing Digitized Archives and Resources

Sadi ÖZGÜR

Hiperlink Education Communication Co. İstanbul, Türkiye

 0009-0003-2323-5080 E-mail: sadi@hiperlink.com.tr

Abstract

Digitization projects play a crucial role in preserving cultural heritage and making it accessible to broader audiences. However, digital archives created solely through scanning often fall short in enabling users to deeply access and effectively utilize the content. This study focuses on Wikilala.com, a standout digital platform developed in Turkey. Wikilala.com is a unique platform that enables full-text searches within Ottoman texts, supported by artificial intelligence and natural language processing technologies. The platform facilitates the analysis of digitized content and provides researchers with a more efficient research experience. When evaluated alongside Turkey’s first e-book portal, Hiperkitap, these projects stand out as offering a new perspective on access to digital content.

This paper discusses the limitations of traditional digitization projects and evaluates the advantages of content-oriented and user-friendly technological solutions through the example of Wikilala.com. The study highlights innovative approaches that enhance access to and utilization of digitized archives and resources, contributing significantly to academic and cultural heritage studies.

Keywords: *Digitization, Ottoman Language, Artificial Intelligence, Wikilala, Hiperkitap.*

Sadi ÖZGÜR (Project Manager, Co-founder)

Sadi Özgür, 2016 yılında Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Eğitim hayatı boyunca Osmanlı Türkçesine özel bir ilgi duyan Özgür, bu alandaki çalışmalarını teknolojiyle birleştirme hedefiyle çeşitli projeler geliştirdi. 2015 yılında online Osmanlıca eğitim sitesi olan eosmanlica.com'u kurarak, Osmanlı Türkçesi öğrenmek isteyenlere dijital bir kaynak sundu.

2019 yılında Hiperlink ekibine katılan Özgür, burada önemli projeler gerçekleştirdi. Ekim 2019'da, sözlükler veritabanı olarak tasarlanan Kelime.com projesini hayata geçirerek dil çalışmalarıyla ilgilenen geniş bir kullanıcı kitlesine erişim sağladı. Şubat 2021'de ise Osmanlıca metinler arasında arama yapılabilen yenilikçi bir platform olan Wikilala.com'u geliştirdi. Bu projeye, araştırmacıların Osmanlıca kaynaklara erişimini kolaylaştırmayı hedefledi.

Edebi metinlerin günümüz Türkçesine kazandırılması konusundaki çalışmalarını sürdüren Özgür, Türkiye'nin ilk kadın romancısı Fatma Aliye Hanım'ın *Meram* adlı romanını ve Şemsettin Sami'nin *Kamus-i Türki* eserini günümüz Türkçesine çevirerek önemli katkılarda bulundu.

2024 yılının ortalarında, metinlerin Osmanlıcadan günümüz Türkçesine ve diğer dillere çevrilmesini kolaylaştırmayı hedefleyen Transleyt.com projesini başlattı. Bu projeye, çeviri süreçlerini hızlandıran ve kullanıcı dostu bir deneyim sunan teknolojiler geliştirmeyi amaçladı.

Sadi Özgür, Hiperlink firmasında Proje Yöneticisi olarak görev yapmakta ve aynı zamanda Boğaziçi Teknopark'ta kurduğu şirketi AICOOR bünyesinde yapay zeka teknolojileri üzerine çalışmaktadır. AICOOR, özellikle doğal dil işleme ve metin analizi alanında çözümler üreten yenilikçi bir firma olarak dikkat çekmektedir.

Özgür, klasik metinlerin modern dillere ve teknolojilere entegre edilmesi konusunda öncü projeler geliştirmeye devam etmektedir.

4.1.VAKIF YAZMALARI KATALOGLAMASINDAN HAREKETLE YAZMA KATALOGLAMA HUSUSUNDA BAZI MÜLAHAZALAR

Dr.Öğr.Üyesi Sami ARSLAN
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul/ Türkiye

 0000-0002-0662-6632 E-mail : sarslan@fsm.edu.tr

Özet

Yazma eserlerin kataloglanmasında iki temel problem olduğu görülmektedir. Birincisi Türkiye’de bulunan yazma eserlerin sadre şifa bütüncül bir kataloğu henüz bulunmazken ikinci problem kataloglama anlayışıdır. Yazma eser temelde metin ve nüshadan oluşan bir bütün olmasına rağmen kataloglarda daha ziyade metin kısmı dikkate alınmakta ve bilgiler müellif ile metni etrafında dolanmaktadır. Oysaki yer yer belki de metin kadar kıymetli olan yazma eserin nüsha kısmı ıskalanmakta hatta ihmal edilmektedir. Böylece yazma eserlere yazma eserin kahramanlarından olan müstensih ve okur tarafından yüzlerce yıl içerisinde düşülen onlarca kayıt çeşidi araştırmacının istifadesine sunulamamaktadır. Bu tebliğde FSM Yazma Eserler Araştırma Merkezi tarafından hazırlanmakta olan Vakıflar Genel Müdürlüğü Yazmaları Kuyûdâtlı Kataloglama projesinden hareketle metin ve nüshayı birlikte dikkate alan kataloglama modeli teklif edilecek/tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Metin, nüsha, kataloglama*

Some Considerations on Manuscript Cataloging Based on the Cataloging of Endowed Manuscripts

Assist.Prof.Dr. Sami ARSLAN
Fatih Sultan Mehmed Foundation University, Istanbul / Türkiye

 0000-0002-0662-6632 E-mail: sarslan@fsm.edu.tr

Abstract

Two fundamental problems are evident in the cataloging of manuscripts. The first is the absence of a comprehensive and definitive catalog for manuscripts in Turkey. The second problem lies in the prevailing approach to cataloging. While a manuscript fundamentally comprises both the text and its copies, catalogs predominantly focus on the text, revolving around information related to the author and the text itself. However, the portion concerning the manuscript’s copies—sometimes as valuable as the text itself—is often overlooked or even neglected. As a result, numerous annotations -kuyûdât- made by copyists and readers over centuries, which are integral to the manuscript’s history, remain inaccessible to researchers. This paper proposes and opens for discussion a cataloging model that considers both the text and its copies. It is inspired

by the "Cataloging of Endowed Manuscripts with Kuyûdât" project undertaken by the FSM Center for Manuscript Studies in collaboration with the General Directorate of Foundations.

Key words: *Tex, nuskha, cataloging*

Dr. Öğr. Üyesi Sami ARSLAN

Osmanlı ilmiyesi, yazma-kitap kültürü, kodikoloji sahasında çalışmakta; yazma eser üretimi, tüketimi, üretim yerleri, sahipleri, okurları, dolaşımı vs. konularında yazmakta. "Okur Dostu Bir Osmanlı Kadısının Kırmızı Mürekkepli Derkenar Notunun Beyanı Hakkındadır," "Hamdele-Salvele'nin Dili: Telifte Yetkinlik Aracı Olarak Berâetu'l-İstihlâller," "İslam Kitap Kültüründe "Şerhi Meşrûha Bağlamak": Kitap İsimlerinde Seci" yazılarından bazıları. Yazma eser katalogu hazırlamak hobisi. Osmanlı istinsah kayıtları üzerine hazırladığı doktora tezi, "Bilgiyi İstinsahla Çoğaltmak: Osmanlı İlim Kamuoyunda Bilginin Dolaşımı (İznik Medresesi-Süleymaniye Medreseleri Dönemi)" ismiyle yayınlandı (KETEBE, 2020). Halen Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Tarih Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmakta ve aynı üniversitede Yazma Eserler Araştırma Merkezi'nin direktörlüğünü yapmaktadır.

Hüseyin TÜRKMEN

İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü Nadir Eserler, İstanbul/Türkiye

 0000-0003-0545-4653 E-mail: hnturkmen2000@gmail.com

Özet

Bu bildiride öncelikle nadir eser kavramı ile ilgili tanımlama örneklerine yer verilecektir. Sonrasında nadir eserlerin kataloglanması konusunda nelere dikkat edilmesi gerektiği örnekler üzerinden anlatılacaktır. Son olarak kütüphaneci ve kullanıcı dostu ideal bir nadir eser kütüphane otomasyonunda bulunması gereken özellikler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nadir Eser, Kataloglama, Kütüphane Otomasyonu

Cataloging of Rare Works and Rare Works Library Automation Features

Hüseyin TURKMEN

IMM Library and Museums Directorate Rare Books Dep., İstanbul/Türkiye

 0000-0003-0545-4653 E-mail: hnturkmen2000@gmail.com

Abstract

In this study, first of all, examples of definitions regarding the concept of rare work are included. will be given. Afterwards, what should be taken into consideration when cataloging rare works? The necessary will be explained through examples. Finally, it is an ideal librarian and user friendly The features that should be present in rare book library automation will be emphasized.

Key Words: Rare Works, Cataloging, Library Automation

Hüseyin TÜRKMEN

1972 Tarabzon doğumlu olup ilk ve orta öğrenimini Üsküdar'da tamamladı. Lisans eğitimini İ.Ü. Kütüphanecilik Bölümü'nde tamamladı (1992-1996).

Yüksek lisansını Türkiye'de yazma eser kataloglarının tarihsel gelişimi ve analizi (1923-2006) adlı tezi ile Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı'nda tamamladı (2007). Meslek hayatına 1995 yılında İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi'nde başladı, hâlen 1997 yılında çalışmaya başladığı İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü Nadir Eserler Biriminde uzman kütüphaneci olarak çalışmaktadır. Yazma eserler ile Arap harfli nadir basma eserlerin kataloglanması konusunda çalışmalar yürütmektedir. Bugüne kadar binlerce yazma eser ile on binlerce nadir eserin kataloglanmasını gerçekleştirdi. Konuyla ilgili birçok makalesi ile ulusal ve uluslararası sempozyumlarda verilmiş konferans, bildiri ve sunumları bulunmaktadır.

Doç.Dr.Elif YILMAZ ŞENTÜRK

Marmara Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, İstanbul / Türkiye

 <https://0000-0002-1499-9535> E-mail: elif.yilmaz@marmara.edu.tr

Özet

İngiltere'nin Manchester şehrinde bulunan ve Manchester Üniversitesi'ne bağlı olan John Rylands Araştırma Enstitüsü ve Kütüphanesi, dünyanın en önemli el yazmaları koleksiyonlarından birine sahiptir. 1900 yılında kurulan kütüphane, adını Manchester tekstil sanayisinin önemli bir figürü olan John Rylands'tan alır. John Rylands Kütüphanesi, özellikle Ortaçağ'dan erken modern döneme kadar uzanan çok sayıda el yazması, nadir kitap ve tarihi belgeler koleksiyonunu muhafaza eder. John Rylands Kütüphanesi'nin en dikkat çekici el yazması koleksiyonları arasında, erken Hristiyanlık dönemi yazmaları, Ortaçağ İslam eserleri, Rönesans dönemi el metinleri bulunur. Kütüphanede, özellikle antik Yunan, Latince, İbranice ve Arapça yazmalar önemlidir. Bunların yanı sıra, Arap matematiği, felsefesi ve matematiği gibi alanlarda önemli el yazmaları da koleksiyonda mevcuttur. Kütüphanede bulunan en ünlü parçalar arasında "Papyrus Rylands 457, Yeni Ahit'in bilinen en eski el yazmalarından biri" sayılabilir. John Rylands Kütüphanesi, yazma eser ve belgelerin saklanması, korunması ve dijitalleştirilmesi açısından örnek teşkil eden bir kuruluştur. Kütüphane, yazmalara dair yaptığı kataloglama ve sayısallaştırma çalışmaları ile bu değerli koleksiyonların daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlamaktadır. Bu çalışmada hem bu değerli kütüphanenin Osmanlı Türkçesi koleksiyonları ile ilgili bilgi verilecek hem de kataloglama ve sayısallaştırma faaliyetlerinin önemi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: John Rylands Araştırma Enstitüsü ve Kütüphanesi, tanımlama, kataloglama, sayısallaştırma, Osmanlı Türkçesi

John Rylands Library Manuscripts: Identifying and Digitization Procedures

Assoc.Prof.Dr.Elif YILMAZ ŞENTÜRK

Marmara University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Istanbul / Türkiye

 0000-0002-1499-9535 E-mail: elif.yilmaz@marmara.edu.tr

Abstract

One of the most significant manuscript collections in the world is housed at the John Rylands Research Institute and Library, which is affiliated to the University of Manchester and is situated in Manchester, England. The library was established in 1900 and is named for John Rylands, a significant player in the textile sector in Manchester. Specifically, the library has a vast collection of rare books, manuscripts, and historical documents from the Middle Ages to the early modern era. Early Christian manuscripts, medieval Islamic rare books, and Renaissance texts are among the most noteworthy manuscript holdings at the John Rylands Library.

Manuscripts in Hebrew, Arabic, Latin, and ancient Greek are especially significant. Important manuscripts in subjects including Arabic mathematics, philosophy, and astronomy are also part of the collection. The second-century “Papyrus Rylands 457” is among the library’s most well-known holdings. One of the earliest known Bible manuscripts is Papyrus Rylands 457, which includes a part of the Bible known as the New Testament.

Key words: *John Rylands Research Institute and Library, description, cataloguing, digitization, Ottoman Turkish*

Doç.Dr. Elif YILMAZ ŞENTÜRK

Marmara Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapan Doç. Dr. Elif Yılmaz Şentürk, 2007 yılında Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü’nden mezun oldu. Aynı yıl Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi yüksek lisansa başlayan Yılmaz Şentürk, 2008-2012 yılları arasında eski adı Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi olan SALT Araştırmada arşiv sorumlusu olarak çalıştı. 2010 yılında “Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi’nde Bulunan Girit Belgelerinin Uluslararası Arşiv Standartlarına Göre Tanımlanması” adlı teziyle Yüksek Lisansını tamamladı. 2012 yılında, Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü’nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. “Osmanlı Belgeleri İçin Bir Üstveri Standardı Çalışması: Meşihat Arşivi Örneği” adlı teziyle 2017 yılında doktorasını tamamladı. Yılmaz Şentürk Düzenleme ve Tanımlama, Tanımlama Standartları, Arşivcilik Literatürü, Özel Arşivler, Osmanlı Türkçesi, Osmanlı Paleografyası (Lisans); Osmanlı Araştırmalarında Kaynak Analizi (Yüksek Lisans) ve Belge Yönetimi Standartları (Doktora) derslerini vermektedir. Yüksek lisans ve doktora tezlerinde danışmanlıklar yürüten Yılmaz Şentürk’ün ulusal ve uluslararası akademik yayınları bulunmaktadır. Elif Yılmaz Şentürk, evli ve bir çocuk annesidir.

4.4.HAT ESERLERİNDE KATALOGLAMA

Mahmut ŞAN

İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, İstanbul/Türkiye

 0000-0002-6260-0664 E-mail: mahmut.san@istanbul.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde bulunan hat eserlerinin kataloglama sürecini, karşılaşılan zorlukları ve bu süreçte kullanılan yöntemler ele alınmaktadır. Hat sanatı, İslam kültürünün önemli bir unsurunu teşkil etmektedir. Koleksiyonlar estetik ve tarihi olarak yüksek değere sahip sanat eserlerinden oluşmaktadır. Bu tür materyallerin kataloglanması, standart kitap kataloglama süreçlerinden farklı bir uzmanlık ve hassasiyet gerektirmektedir. Çalışmamızda nadir eser niteliğindeki hat koleksiyonlarının bilimsel ve erişilebilir bir biçimde kataloglanması için izlenen yöntemleri tanıtmak, bu süreçte kullanılan standartları açıklamak ve karşılaşılan zorluklara çözüm önerileri sunmak amaçlanmaktadır. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde bulunan hat eserleri detaylı bir incelemeye tabi tutulmuş, kataloglama işlemi için araştırmacılara kolaylık gösterebilecek yöntemlerden faydalanılmıştır. Eserlerin içerikleri, fiziki özellikleri, kondisyon durumları ve sanatkarları dikkate alınarak, künye bilgileri şekillendirilmiştir. Ayrıca, hat eserlerinin yazı stili (sülüs, nesih, talik vb.), hattat ismi, istinsah tarihi vb. gibi özellikler de katalog kayıtlarında ayrıntılı biçimde belirtilmiştir. Çalışma sonucunda, Şeyh Hamdullah'tan Hamid Aytaç'a kadar Türk Yazı Sanatının nadide örneklerini içeren bir koleksiyon kataloglanmıştır. Standart kataloglama yöntemlerinin hat eserlerine özgü detayları yeterince yansıtamadığı gözlemlenmiş, bu nedenle ek bilgi alanları kullanılarak eserlerin sanatsal ve tarihi özellikleri vurgulanmıştır. Bu sürecin, araştırmacıların ve sanatseverlerin koleksiyona erişimini kolaylaştırması hedeflenmektedir. Hat eserlerinin kataloglanması, yalnızca bibliyografik kontrol için değil, aynı zamanda bu kültürel mirasın korunması ve erişilebilir kılınması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte, kataloglama personelinin hat sanatı konusunda bilgi sahibi olması, uluslararası standartların esnek bir biçimde uygulanması ve dijital erişim sistemlerinin geliştirilmesi önerilmektedir. Çalışma, kütüphanecilere bu tür nadir eserlerin kataloglanmasında bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hat Sanatı, Kataloglama, Nadir Eserler

Cataloging in Calligraphy Works

Mahmut ŞAN

Istanbul University, Rare Books Library, Istanbul/Türkiye

 0000-0002-6260-0664 E-mail: mahmut.san@istanbul.edu.tr

Abstract

In this study, the cataloging process of calligraphy works in the Istanbul University Rare Works Library, the difficulties encountered and the methods used in this process are discussed. Calligraphy constitutes an important element of Islamic culture. The collections consist of works

of art of high aesthetic and historical value. Cataloging such materials requires expertise and precision different from standard book cataloging processes. The aim of our study is to introduce the methods followed for the scientific and accessible cataloging of rare calligraphy collections, to explain the standards used in this process, and to offer solutions to the difficulties encountered. The calligraphy works in the Istanbul University Rare Works Library were subjected to a detailed examination, and methods that would make it easier for researchers were used for the cataloging process. Imprint information has been shaped by taking into account the contents, physical characteristics, condition and artists of the works. In addition, the writing style of the calligraphy works (thuluth, naskh, talik, etc.), the name of the calligrapher, the date of copying, etc. Features such as are also stated in detail in the catalog records. As a result of the study, a collection containing rare examples of Turkish Calligraphy from Şeyh Hamdullah to Hamid Aytay has been catalogued. It was observed that standard cataloging methods could not adequately reflect the details specific to calligraphy works, so the artistic and historical features of the works were emphasized by using additional information fields. This process is aimed to facilitate access to the collection for researchers and art lovers. Cataloging calligraphy works is of great importance not only for bibliographic control, but also for the preservation and accessibility of this cultural heritage. In this process, it is recommended that cataloging personnel have knowledge of calligraphy, international standards should be applied flexibly and digital access systems should be developed. The study aims to contribute to librarians in cataloging such rare works.

Key Words: *Calligraphy, Cataloging, Rare Works*

Mahmut ŞAN

1988 İstanbul doğumlu olan Mahmut Şan, Lisans öğrenimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümünde tamamladı. Yüksek Lisansını aynı bölümde Medya Arapçası üzerine yapan Şan, Doktora eğitimine İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı bölümünde devam etmektedir. Halen Araştırma Görevlisi olarak İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanlığı kadrosunda ve Üniversite Nadir Eserler Kütüphanesinde görevlendirme ile çalışmakta olan Şan, Yazma ve Hat Eserlerinin Kataloglanması üzerine akademik çalışma ve projelerde yer almaktadır.

5.1.NADIR ESERLERİN SAYISALLAŞTIRILMASI VE KULLANICIYA SUNUMUNDA IRCICA KÜTÜPHANESİNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Neslihan SANDAL

IRCICA, Kütüphane ve Arşiv Müdür Yardımcısı, İstanbul /Türkiye

 0000-0001-7371-0466 E-mail: neslihansandal@ircica.org

Özet

1980 yılında İslam İşbirliği Teşkilatı'nın alt kuruluşu IRCICA'nın bünyesinde kurulan Kütüphane ve Arşiv, zamanla gelişerek dünyanın sayılı ihtisas kütüphanelerinden birisi olmuştur. 2017 yılına kadar Yıldız Sarayı içerisinde hizmet veren IRCICA Kütüphane ve Arşiv'i, bugün zengin koleksiyonunu Bâb-ı Âli kompleksi içerisinde tüm dünya kullanıcılarının hizmetine sunarak, araştırma ve incelemeleri desteklemektedir.

IRCICA Kütüphane ve Arşivi, İslam medeniyeti ve Müslüman milletlerle ilgili olmak üzere tarih, coğrafya, bilim, sanat, din, edebiyat, felsefe konularında yoğunlaşmış, farklı tür ve formatlardaki materyallerden oluşan değerli bir nadir eser koleksiyonuna sahiptir.

IRCICA, kültürel miras kapsamında yer alan tüm materyallerin korunması, gelecek nesillere aktarılması ve fiziksel ortamdan bağımsız olarak bu kaynaklara kolay ve hızlı erişimin sağlanması amacıyla sayısallaştırma çalışmalarını 2008 yılından itibaren başlatmıştır. Böylece yazılı, basılı, görsel ve işitsel materyaller standartlara uygun tarayıcılarla taranarak OCR işleminden geçirildikten sonra okunabilir, düzeltilebilir ve yararlanılabilir formda elektronik ortama aktarılmaktadır. IRCICA Kütüphane ve Arşivi'nde sayısallaştırma ile ilgili olarak aşağıdaki temel işlemler titizlikle yürütülmektedir.

- Sayısallaştırılacak eserlerin seçimi ve koleksiyon oluşturma
- Sayısallaştırılacak eserlerin taranması
- Sayısallaştırılan nadir eserlerin sayfa numaralandırılması, üst verilerinin girilmesi ve web ayarlarının yapılması
- Sayısallaştırılan nadir eserlerin OCR işlemleri ve web sayfasından kullanıcıya sunumu

Bu bildiriye, IRCICA Kütüphane ve Arşiv koleksiyonunda bulunan nadir eserlerin sayısallaştırma aşamaları ayrıntılı bir şekilde örneklerle anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sayısallaştırma, Nadir eser, IRCICA, Osmanlıca OCR, İİT

Applications Made in IRCICA Library in Digitizing Rare Works and Presenting them to the User

Neslihan SANDAL

IRCICA, Deputy Director of Library and Archives, İstanbul / Türkiye

 0000-0001-7371-0466 E-mail: neslihansandal@ircica.org

Abstract

The Library and Archive, which was established in 1980 within the body of IRCICA, a subsidiary of the Organization of Islamic Cooperation, has developed over time and become one

of the few specialized libraries in the world. IRCICA Library and Archive, which served in Yıldız Palace until 2017, today supports research and studies by making its rich collection available to users all over the world within the Sublime Porte complex.

IRCICA Library and Archive has a valuable collection of rare works consisting of materials in different types and formats, focusing on history, geography, science, art, religion, literature and philosophy, including Islamic civilization and Muslim nations.

IRCICA has initiated digitization studies since 2008 in order to protect all materials within the scope of cultural heritage, to transfer them to future generations, and to provide easy and rapid access to these resources regardless of the physical environment. Thus, written, printed, visual and audio materials are scanned with scanners in accordance with standards and transferred to the electronic environment in a readable, correctable and usable form after going through the OCR process. The following basic procedures regarding digitization are carried out meticulously in the IRCICA Library and Archive.

- Selection of works to be digitized and creating a collection
- Scanning of works to be digitized
- Page numbering of digitized rare works, entering metadata and making web settings
- OCR processes of digitized rare works and presentation to the user on the web page

In this paper, the digitization stages of rare works in the IRCICA Library and Archive collection will be explained in detail with examples.

Key Words: *Digitization, Rare Works, IRCICA, Ottoman OCR, OIC*

Neslihan SANDAL

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nden 1993 yılında mezun oldu. Aynı yıl İslam Tarih Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi Kütüphanesinde göreve başladı. Şu an IRCICA Kütüphane ve Arşiv Bölümü'nde Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Sayısallaştırma, kütüphanecilik, arşiv ve nadir eserlerle ilgili muhtelif sunumlar yapmış, çalıştay ve kurslara katılmıştır.

Yer aldığı projeler: UHF bandında RFID otomasyon sistemi 2006, Farabi Sayısal Kütüphane 2008, Osmanlıca OCR (Optical Character Recognition) 2011, FARABİ Entegre Kütüphane Programı 2015, İstanbul'daki Osmanlıca Matbu Eserlerin OCR Teknolojileri Geliştirilerek Taranması ve Ortak Bir Platform Üzerinden Yayınlanması 2015, Yazma Eserlerin (Nesih, Rika, Talik, estalik) Ocr Teknolojileri Geliştirilerek Sayısallaştırılması Projesi 2016

4.2.MÜZİK NADİR ESERLERİ KOLEKSİYONU

Öğr.Gör.Güneş ÇETİNKAYA ŞERİK

İstanbul Teknik Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, İstanbul/Türkiye

 0000-0001-5832-8840 E-mail: gcsarik@itu.edu.tr

Özet

İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Prof. Ercümen Berker & Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu Kütüphanesi, Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi, Türk Müziği ihtisas kütüphanesi olarak hizmet vermektedir. Konservatuvarın kuruluş yıllı olan 1975'ten itibaren bağış yoluyla sağlanan çok değerli Türk Müziği kaynaklarını uzun yıllar bünyesinde muhafaza etmiştir. İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, 48 yıl boyunca toplanan bu kıymetli Türk Müziği kaynaklarını, korumak ve gelecek nesillere aktarabilmek amacıyla “Türk Müziği Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi” projesini gerçekleştirmiştir.

Proje kapsamında, 45.000 adet Türk Müziği kaynağı kataloglanarak dijitalleştirilmiştir. İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Kütüphanesinde bulunan zengin koleksiyon, Türk Müziğinin mevcut külliyatına büyük bir katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Kataloglama ve dijitalleştirme çalışmaları tamamlandıktan sonra çevrimiçi olarak “Türk Müziği Dijital Kütüphanesi” <https://tmdkarsiv.itu.edu.tr/> adresinden araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. Türk Müziği Dijital Kütüphanesi, ulusal ve uluslararası düzeydeki bilimsel ve sanatsal araştırmalara kaynaklık etmektedir.

Projeyi ayrıcalıklı kılan nokta, Türk Müziği ve kültürünü içeren çok çeşitli türde materyal üzerinde çalışılmasıdır. Büyük bir kısmı notalardan oluşan koleksiyonda nadir eserler, arşiv belgeleri, tarihi yazışmalar, sanatçılara ait mektuplar, konser davetiyeleri ile kültürel etkinliklere ait efemeralar, plaklar, kasetler, gazeteler, dergiler, kupürler, çalgılar, fotoğraflar ve bunun yanında görme engelli araştırmacılar için özel olarak hazırlanmış dijital Braille notalar da bulunmaktadır. Bu bildiriye, proje kapsamında üzerinde çalışılan müzik nadir eserleri koleksiyonu tanıtılacaktır. Bu kapsamda nadir el yazması ve matbu notalar, güfte mecmuaları, taş plaklar ve çalgılar ele alınacaktır. Materyal türlerinin tarihçesine dair genel bilgiler verildikten sonra mevcut koleksiyonun kataloglama süreçleri anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Türk Müziği Arşivleri, Müzik Nadir Kaynakları, Müzik Materyallerinin Kataloglanması*

ITU Turkish Music State Conservatory Music Rare Materials Collection

Lecturer Güneş ÇETİNKAYA ŞERİK

Istanbul Technical University, Turkish Music State Conservatory, Istanbul / Türkiye

 0000-0001-5832-8840 E-mail: gcsarik@itu.edu.tr

Abstract

ITU Turkish Music State Conservatory Prof. Ercümen Berker & Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu Library, Archive and Documentation Center, serves as a Turkish Music specialized library. Since

the foundation of the Conservatory in 1975, it has preserved for many years the valuable Turkish Music resources provided through donations. ITU Turkish Music State Conservatory has carried out the "Digitalization of Turkish Music Cultural Heritage" Project in order to preserve these valuable Turkish Music resources collected over 48 years and transferring it to future generations.

Within the scope of the project, 45.000 Turkish Music resources were catalogued and digitized. The rich collection in the ITU Turkish Music State Conservatory Library has the potential to make a great contribution to the existing corpus of Turkish Music. After completing Cataloging and digitization "Turkish Music Digital Library" has been made available online to researchers at <https://tmdkarsiv.itu.edu.tr/>. Turkish Music Digital Library provides resources for scientific and artistic research at national and international levels.

What makes the project unique is, working on a wide variety of materials including Turkish Music and culture. The collection, which consists mostly of sheet music, includes rare works, archive documents, historical correspondence, letters from artists, concert invitations, ephemera from cultural events, records, cassettes, newspapers, magazines, clippings, musical instruments, photographs, as well as digital Braille sheet music specially prepared for visually impaired researchers. In this paper, the collection of rare music materials handled by within the scope of the project will be introduced. In this context, rare manuscripts and printed sheet music, song books, shellac records and musical instruments will be discussed. After providing general information about the history of the material types, the cataloging processes of this collection will be explained.

Keywords: *Turkish Music Archives, Rare Music Sources, Cataloging of Music Materials*

Öğr. Gör. Güneş ÇETİNKAYA ŞERİK

2004 yılında Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu. 2010 yılında İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı (TMDK) Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu ve Ercümen Berker Kütüphanesi Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi'ne Öğretim Görevlisi Kütüphaneci olarak çalışmaya başladı. 2014 yılında Erasmus Personel Değişimi Programı kapsamında gittiği İngiltere Sheffield Üniversitesi'nde müzik koleksiyonlarını ve yapılan dijitalleştirilme çalışmalarını inceledi. 2018 yılında İTÜ TMDK Müzikoloji bölümünde yüksek lisansını tamamladı. Müzik Kütüphaneciliği ve Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi Müzik Şeması adlı tezinde müzikoloji ve kütüphanecilik bilimleri ile disiplinler arası bir çalışma hazırlayarak, Türk müziği eserlerinin sınıflanması üzerinde çalıştı. 2021-2023 yılları arasında, İstanbul Kalkınma Ajansı ile birlikte yürütülen İTÜ TMDK Türk Müziği Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi Projesi'nin koordinatörlüğünü yürüttü. Müzik kütüphaneciliği ve arşivciliği alanındaki materyallerin ve şahıs arşivlerinin kataloglanması, sınıflandırılması ve dijitalleştirilmesi üzerine çalışmaktadır. Müzik içerikli kitap dışı materyallerin niteliklerine özgü kataloglama ihtiyaçlarına yönelik yetersizlikleri göz önünde tutarak bu alandaki çalışmalarını sürdürmektedir. Ulusal ve uluslararası platformlarda, Türk Müziği kültür mirasının korunması ve yönetilmesi üzerine yaptığı çalışmalarıyla yer almıştır. Son olarak 2024 yılı Eylül ayında İsveç ve Norveç'teki kütüphane ve arşivlere yaptığı mesleki ziyarette oradaki müzik arşivleri üzerinde de çalışma imkânı bulmuştur.

5.3.SALT ARAŞTIRMA ARŞİVLERİ

Sinem Ayşe GÜLMEZ SAYDAM
Salt, İstanbul / Türkiye

 0000-0002-1470-7213 E-mail: sinem.gulmez@saltonline.org

Özet

2011 yılında Garanti BBVA tarafından İstanbul'da kurulan Salt; Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi ve Garanti Galeri'nin faaliyetleri sonucu ortaya çıkan üretimleri, kaynakları ve arşivlerinin tek çatı altında toplandığı bir kültür kurumudur. Salt, sürekli olarak gelişen arşivi; basılı yayınlardan oluşan kütüphanesi; sergi, yayın, performans, film gösterimi, konferans, konuşma, dijital proje ve atölye çalışmaları gibi kamu programlarıyla geçmişle günümüz arasında bağ kurup bilgi üretimini desteklemeyi amaçlamaktadır. Salt, İletişim, İdari İşler, Programlar ve Araştırma ekipleriyle İstanbul'da Galata ve Beyoğlu olmak üzere iki yapıda ve aynı zamanda çevrimiçi ortamda faaliyet göstermektedir. Salt Araştırma, 2 milyonu aşkın fiziksel ve dijital kaynağı içeren arşivlerden ve 100.000'in üzerinde basılı yayınları içeren bir ihtisas kütüphanesinden oluşmaktadır. Sanat, tasarım, mimarlık ve ekonomik ve toplumsal tarih konularındaki yayın koleksiyonu saltresearch.org adresinden çevrimiçi katalog aracılığıyla Salt Araştırma mekânlarında ücretsiz olarak kullanıcıların erişime sunulmaktadır. Araştırmacılar, Salt Araştırma ekibi tarafından dijitalleştirilen ve 1950 sonrası Türkiye'de sanat tarihi, 20. yüzyılda Türkiye'de etkin mimar ve tasarımcıların üretimleri ve Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze toplum yaşamı ve yapıları çevreye odaklı 2 milyondan fazla nadir arşiv belgesine archives.saltresearch.org adresinden uzaktan ve ücretsiz olarak erişebilmektedirler. Bu çalışmada Salt Araştırma'ya dâhil edilen nadir arşiv belgeleri ve nadir yayınların temin yöntemlerinden başlayarak, tasnif, kataloglama, dijitalleştirme, koruma, saklama ve kamunun erişime açma gibi günümüzde uygulanan arşivleme süreçleri irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kataloglama, Dijitalleştirme, Erişim, Özel Arşivler

Salt Research Archives

Sinem Ayşe GÜLMEZ SAYDAM
Salt, İstanbul / Türkiye

 0000-0002-1470-7213 E-mail: sinem.gulmez@saltonline.org

Abstract

Salt, founded in 2011 by Garanti BBVA in Istanbul, is a cultural institution where the cultural and productions, resources and archives of Platform Garanti Contemporary Art Center, Ottoman Bank Archive and Research Center and Garanti Gallery are gathered under one roof. Salt aims to

connect the past with the present and support the production of knowledge through its ever-evolving archive, library consisting of printed publications, and public programs such as exhibitions, publications, performances, film screenings, conferences, talks, digital projects and workshops. Salt operates in two buildings in Istanbul, Salt Galata and Salt Beyoğlu, as well as online, with teams in Communications, Administration, Programs and Research. Salt Research consists of archives containing over 2 million physical and digital resources and a specialized library of over 100,000 printed publications. The collection of publications on art, architecture, design and economic and social history is available free of charge at Salt Research venues through the online catalog at saltresearch.org. Researchers can access more than 2 million rare archival documents digitized by the Salt Research team, focusing on the history of art in Türkiye after 1950, the works and productions of architects and designers active in 20th century in Türkiye, and social life and the built environment from the Ottoman Empire to the present, remotely and free of charge at archives.saltresearch.org. This study will examine the current archiving processes applied today, starting from the acquisition methods of rare archival documents and rare publications included in Salt Research, such as classification, cataloging, digitization, preservation, storage, and public access.

Key words: *Cataloging, Digitization, Access, Private Archives*

Sinem Ayşe GÜLMEZ SAYDAM

Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 2011'de tamamladı. Arab Image Foundation, University of Delaware, Metropolitan Museum of Art ve Getty Conservation Institute tarafından ortaklaşa yürütülen Middle East Photograph Preservation Initiative'in (MEPPI) 2014'te Darat al Funun'da (Amman) ve 2015'te American University of Beirut'ta fotoğraf tarihi, dijitalleştirme ve koruma üzerine gerçekleştirdiği eğitimlere katıldı. Bilgi ve belge yönetimi alanında 2018'de İstanbul Üniversitesi'nden yüksek lisans, 2021'de İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nden lisans derecesini aldı. Hâlen Salt Araştırma'da arşiv yöneticisi olarak görev yapan Gülmez, özel arşivler, aile arşivleri, koruma, saklama, kataloglama ve dijitalleştirme konularındaki çalışmalarına devam etmektedir.

Memduh DİNÇ

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Ziraat Bankası Kütüphanesi Şube Müdürü, İstanbul/ Türkiye

 0009-0006-6117-4364 E-mail: memduh.dinc@medeniyet.edu.tr

Özet

Nadir eserlere ait koleksiyonların fiziksel güvenliklerinin sağlanmasına yönelik prosedür ve standartlar geliştirilmektedir. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, “Nadir Eserlerin Kullanımı Usul Ve Esasları” belirlenmiş olup, “Bir Eserin Nadir Eser Sayılması İçin Gereken Şartlar” ve “Nadir Eserlerin Kullanılması” başlıklarıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Binada asli unsur olarak tasarlanan Nadir Eserler Galerisi akıllı bina sistemlerinde kendine özgü bir iklimlendirmeye donatılmıştır. Bağıl nem ve sıcaklığı uluslararası standartlara göre ayarlanmış, olası bir yangında FM 200 gazlı söndürme sistemi devreye girmektedir. Bu galeride birbirinden kıymetli koleksiyonlar bulunmaktadır. Prof. Dr. Nihat Keklik, Prof. Dr. Ali Rıza Okur, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi, Yavuz Bülent Bakiler gibi değerli bilimadamı ve yazarların koleksiyonlarından çıkan nadir eserlerin yanında; İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü ve İslami Araştırmalar Merkezi (İSAM) gibi kurumlardan gelen bağışların içinden de birçok değerli eser nadir olarak değerlendirilerek koruma altına alınmıştır. Ağırıklı olarak Osmanlıca ve Arapça kitaplardan oluşan kütüphane nadir eser koleksiyonunda birçok dergi ve harita da mevcuttur. Bu haritaların en önemlileri 1. Dünya Savaşı Harp Haritaları, Misak-ı Milli sınırlarını gösterir haritalar ve İstanbul'un paftalarından oluşan haritalardır. Diken Dergisi, Çağlayan Dergisi, Serveti Fünun Dergisi, İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi Dergisi, Darülfünun İlahiyat Dergisi gibi birçok Osmanlıca derginin bazı sayıları da koleksiyonumuzda mevcuttur. Nadir Eserler Galerisi'nin en kıymetli parçalarından biri de dünya ve Türk sinema tarihinin en güzel film afişlerinin kumaş dokuma albümüdür. Galerideki bir diğer önemli eser de Japonya'dan gönderilen kitap bağışları içinden çıkan yazı takımı ve Japonların “Hinamatsuri” dedikleri kız çocuklarının sağlıklı büyümesi için düzenlenen festivalde Japon aile ve ev dekorasyonunu da sembolize eden oyuncak bebektir. Çalışmada İstanbul Medeniyet Üniversitesi nadir eser koleksiyonları vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nadir Eser koleksiyonları, Nadir eser, Nadir eserlerin kullanılması

Istanbul Medeniyet University Rare Works Collection

Memduh DİNÇ

Istanbul Medeniyet University, Ziraat Bank Library Branch Director, İstanbul/ Türkiye

 0009-0006-6117-4364 E-mail: memduh.dinc@medeniyet.edu.tr

Abstract

Procedures and standards are being developed to ensure the physical security of rare collections. Istanbul Civilization University Library and Documentation Department has determined the “Procedures and Principles for the Use of Rare Works” and continues its activities under the titles of “Conditions Required for a Work to be Considered a Rare Work” and “Use of Rare

Works". The Rare Works Gallery, designed as a primary element in the building, is equipped with its own air conditioning in smart building systems. Relative humidity and temperature are adjusted according to international standards, and in the event of a possible fire, the FM 200 gas extinguishing system is activated. This gallery contains valuable collections. In addition to rare works from the collections of valuable scientists and writers such as Prof. Dr. Nihat Keklik, Prof. Dr. Ali Rıza Okur, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi, Yavuz Bülent Bakiler; many valuable works from donations from institutions such as Istanbul University Institute of Medical History and Islamic Research Center (İSAM) have been evaluated as rare and taken under protection. The library, which consists mainly of Ottoman and Arabic books, also has many magazines and maps in its rare collection. The most important of these maps are World War I War Maps, maps showing the borders of the National Pact, and maps consisting of Istanbul's maps. Some issues of many Ottoman magazines such as Diken Magazine, Çağlayan Magazine, Serveti Fünun Magazine, Istanbul Darülfünunu Medical Faculty Magazine, and Darülfünun Theology Magazine are also available in our collection. One of the most valuable pieces in the Rare Works Gallery is the fabric woven album of the most beautiful movie posters in the history of world and Turkish cinema. Another important work in the gallery is a writing set from book donations sent from Japan and a doll that symbolizes Japanese family and home decoration in the festival organized for the healthy growth of girls called "Hinamatsuri" by the Japanese. The Istanbul Civilization University rare work collections will be emphasized in the study.

Keywords: *Rare Works collections, Rare Works, Use of rare works*

Memduh DİNÇ

1978 yılında Bitlis'te doğdu. İlk ve ortaokulu Bitlis'in Güroymak ilçesine bağlı Gölbaşı Beldesi'nde okudu. Lise 1 ve 2. sınıfları Mersin Atatürk Lisesi'nde okuduktan sonra 1994 yılında Bitlis Lisesi'nden mezun oldu. 1997 yılında girdiği İstanbul Üniversitesi Edebyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nden 2001 yılında mezun oldu. Üniversitede okurken bir çok mesleki projede yer aldı. Aynı zamanda Hürriyet Gazetesi Dokümantasyon Merkezi'nde 2 yıl çalıştı. 2000 yılında bir ilk olarak 2 arkadaşıyla birlikte "Bilgi Çağının neresindeyiz" başlıklı bir panel düzenledi. 6 Ocak 2002 yılında öğretmen olarak atandı. Bitlis ili Güroymak İlçesi Çıtak Köyü'nde 3 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra 2005 yılında Uludağ Üniversitesine Kütüphaneci olarak atandı. 2012 yılında davet üzerine İstanbul Medeniyet Üniversitesi'ne Şube Müdürü olarak geçiş yaptı. Hobi olarak ebru, kaat ve ciltçilik yapmaktadır. 2014 yılında İşletme yüksek lisansını tamamlayan Memduh Dinç evli ve ikisi kız üç çocuk babasıdır.